

37(091) "18/19"
0-51

Тетяна Окольнича

СХІДНОСЛОВ'ЯНСЬКА ПЕДАГОГІКА
В ЕТНОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛАХ
XIX – ПЕРШОЇ ЧВЕРТІ XX СТОЛІТТЯ

Тетяна Окольніча

**СХІДНОСЛОВ'ЯНСЬКА ПЕДАГОГІКА
В ЕТНОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛАХ
XIX – ПЕРШОЇ ЧВЕРТІ XX СТОЛІТТЯ**

Харків - 2018

УДК 37 (091)" 18/" 19"

О 51

Рекомендовано до друку вченою радою
Центральноукраїнського державного педагогічного університету
імені Володимира Винниченка
(протокол № 13 від 25 червня 2018 р.)

Рецензенти:

Золотухіна С. Т., доктор педагогічних наук, професор;

Коляда Н. М., доктор педагогічних наук, професор;

Лобода С. М., доктор педагогічних наук, професор.

Науковий редактор: Радул О. С., доктор педагогічних наук,
професор.

О 51 Окольніча Т. В. Східнослов'янська педагогіка в етнографічних
джерелах ХІХ – першій чверті ХХ століття: монографія /
Т. В. Окольніча. – Харків: Мачулін, 2018. – 468 с.
ISBN 978-617-7589-94-4

У монографії на основі широкої джерельної бази - етнографічних матеріалів українських, білоруських та російських дослідників розкрито та узагальнено особливості східнослов'янської педагогіки ХІХ – першій чверті ХХ століття. Знання минулої педагогічної культури східнослов'янських народів ХІХ – першій чверті ХХ століття може бути корисним історикам педагогіки, педагогам, фахівцям з етнографії дитинства, студентам педагогічних та гуманітарних навчальних закладів.

ISBN 978-617-7589-94-4

УДК 37 (091)"18/"19"

© Т. В. Окольніча, 2018

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	6
РОЗДІЛ 1. Розвиток східнослов'янської етнографії у ХІХ - першій чверті ХХ століття та її значення у вивченні світу дитини.....	54
1.1. Особливості використання етнографічних досліджень у вивченні етнопедагогіки.....	55
1.2. Початок етнографічних досліджень (перша половина ХІХ століття).....	60
1.3. Формування етнографії як науки (друга половина ХІХ - перша чверть ХХ століття).....	68
1.3.1. Розширення предмету етнографічних досліджень (40 – 80-ті роки ХІХ століття).....	68
1.3.2. Вивчення етнографами світу дитини в 90-ті роки ХІХ – першій чверті ХХ століття.....	84
РОЗДІЛ 2. Східнослов'янська педагогіка про виховання малої дитини (на етнографічних пам'ятках ХІХ – початку ХХ століття).....	102
2.1. Свосвідність соціальних явищ у ставленні до дитини в українців, білорусів, росіян в етнографічних джерелах ХІХ – першої чверті ХХ століття.....	104
2.2. Народньо-педагогічна спрямованість вірувань та обрядів у піклуванні про малу дитину.....	119
2.2.1. Оберігальна педагогіка як шлях захисту немовляти.....	119
2.2.2. Народньо-педагогічні способи передбачення та впливу на майбутнє дитини.....	137

2.3. Піклування батьків про фізичний розвиток малих дітей.....	145
2.4. Східнослов'янська педагогіка про первинну соціалізацію дітей.....	161
2.5. Етнографічні джерела про використання іграшки у вихованні дітей.....	183
РОЗДІЛ 3. Етнографічні джерела XIX – першої чверті XX століття про виховання дітей у період отроцтва (з 7 до 14 років).....	195
3.1. Трудова соціалізація дітей та підлітків.....	197
3.1.1. Залучення дітей та підлітків до активної трудової діяльності.....	198
3.1.2. Статеві-віковий підхід до трудового виховання у записах етнографів XIX – першої чверті XX століття.....	213
3.1.3. Трудова соціалізація дітей та підлітків в аграрно-обрядовій практиці.....	227
3.2. Східнослов'янська педагогіка про фізичне виховання дитини (в етнографічних пам'ятках XIX – першої чверті XX століття).....	261
3.2.1. Фізичне загартування дітей отроцького віку.....	263
3.2.2. Рухливі ігри та забави як засіб фізичного виховання дітей та підлітків	269
3.2.3. Етнографічні пам'ятки про використання народної медицини у піклуванні про здоров'я дітей та підлітків.....	280
3.3. Східнослов'янська народна педагогіка про моральне виховання дітей та підлітків.....	301

РОЗДІЛ 4. Молодіжна (юнацька) статево-вікова група у східнослов'янських етнографічних пам'ятках XIX – першої чверті XX століття.....	319
4.1. Парубочі та дівочі громади як шлях соціалізації молоді.....	319
4.2. Форми громадського спілкування молоді.....	329
4.3. Регуляція тендерної поведінки парубків та дівчат у молодіжній громаді.....	345
4.4. Східнослов'янська народна педагогіка про норми моралі у молодіжній громаді.....	359
БІБЛІОГРАФІЯ.....	373
ДОДАТКИ.....	444